

Globaliseringens påvirkning på lands utvikling. Hva skjer når land avindustrialiseres?

Prof. Erik S. Reinert

Caroline Konferansesenter, Kristiansund

2. november, 2018

Den kalde krigens schizofrene logikk?

1947: Alfred Marshall annonserer Marshall-planen i juni: handel mellom bønder og byaktiviteter (industri) er ‘grunnlaget for Vestlig sivilisasjon’. ‘Denne er nå truet’: vi må re-industrialisere!

1948/49, Midt under Berlin-blokaden: Paul Samuelson, amerikansk økonom, graver opp en da marginal teori fra 1817 (David Ricardo) som sier at det ikke spiller noen rolle hva man produserer. Frihandel vil skape ‘faktorprisutjevning’, lønninger og kapitalkostnader vil jevne seg ut mellom rike og fattige land.

Samuelson ble mot-utopien mot kommunistenes ‘fra enhver etter evne og til enhver etter behov’. Frihandel gjør det enda bedre: alle vil bli like rike!

David Ricardos ‘komparative fortrinn’ – opprinnelig fra 1817 – som et kaldkrigsfenomen

Konservative likte ikke David Ricardo.

'[Ricardos] lære om Non-intervention antager en saa kosmopolitisk Retning, at den hele Menneskeslægt betraktes som et eneste Samfund; men denne Forestillingsmaade kommer idelig i Strid med en Virkelighed, der vil vedblive saa længe som menneskene ere til'.

Anton Martin Schweigaard, *Forelesninger over den politiske økonomi*, 1847.

Den moderne tradisjonen skapes:

‘Ingen mennesker har observert fakta mindre enn *les économistes*, eller er blitt i dårligere humør når disse fakta la hindringer i veien for at deres teorier ble godtatt’.

A.-R.-J. Turgot, fransk filosof, ca. 1781.

Tradisjonen fortsetter: Fakta har minimal relevans i økonomifaget.

'Noe av det fine med økonomifaget er at det bare er en måte å tenke på, faktisk viten finnes ikke'.

Professor Victor Norman, *Dagens Næringsliv*, 31. desember 1994, s. 21.

'Roten av alt vi kan kalle teori er å observere ting som de er'.

Hans-Georg Gadamer, *Lob der Theorie. Reden und Aufsätze*, 1991, s. 43.

Industri har alltid vært nødvendig for å skape velstand

‘Except for a few oil-exporting countries, no countries have ever gotten rich without industrialization first’, Verdensbankens sjefsøkonom Justin Yifu Lin, 2012.

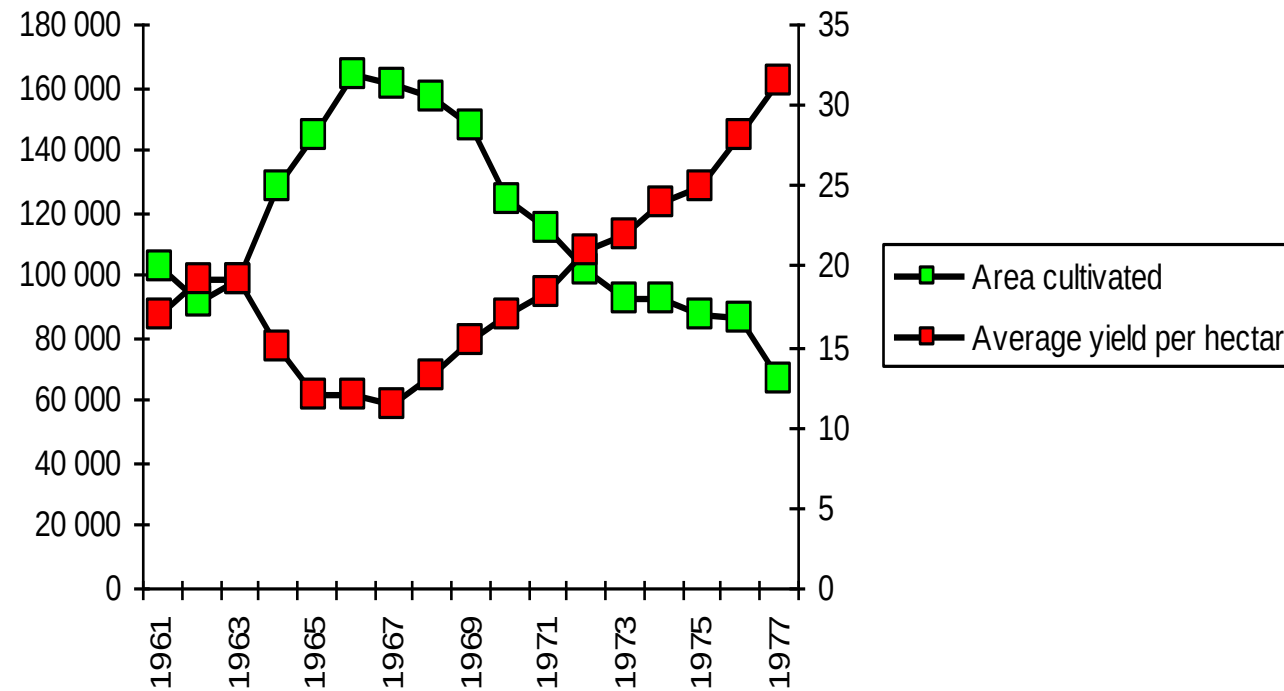
Intet land – med en mulig unntagelse av Holland på 1600-tallet – har noen gang blitt industrialisert uten en midlertidig tollbeskyttelse av industrien.

‘Oppfostringstoll’.

Tradisjonen som døde ut etter 1989:
Begge de politiske ytterlighetene var basert
på samme manns teori!

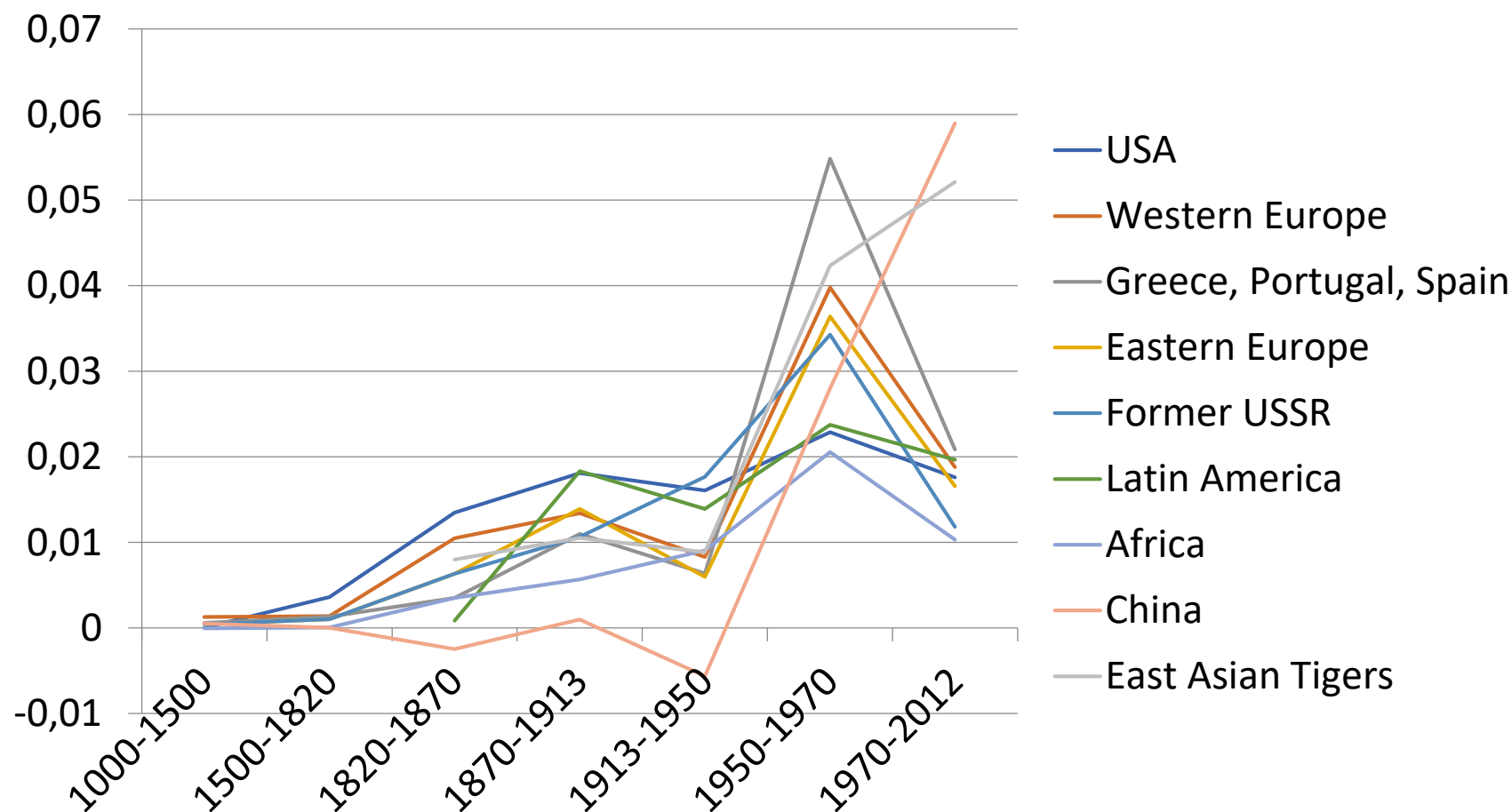

FIGURE 4.
Ecuador: Diminishing Returns in Banana
Production 1961-1977

Source: Reinert 1980, page 175. Programa Nacional del Banano
y Frutas Tropicales, Guayaquil. Unpublished data.

Per Capita GDP Compound Growth Rate

Source: Angus Maddison & Conference board data, calculations by the author

Avindustrialisering i tre faser:

Først i Den tredje verden, fra sist på 1970-tallet.

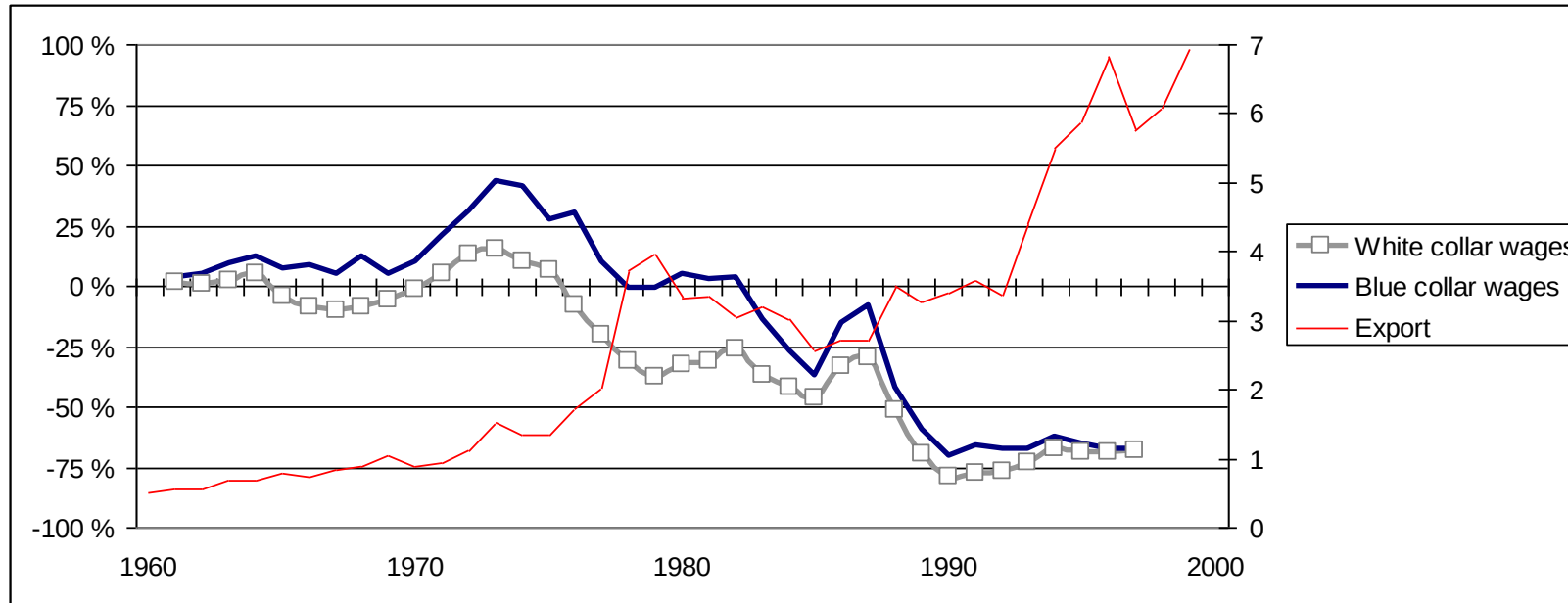
Så i Den annen verden, fra Berlin-murens fall i 1989.

Så til sist i Den første verden: 2016. Både Trump og Sanders mot frihandel.

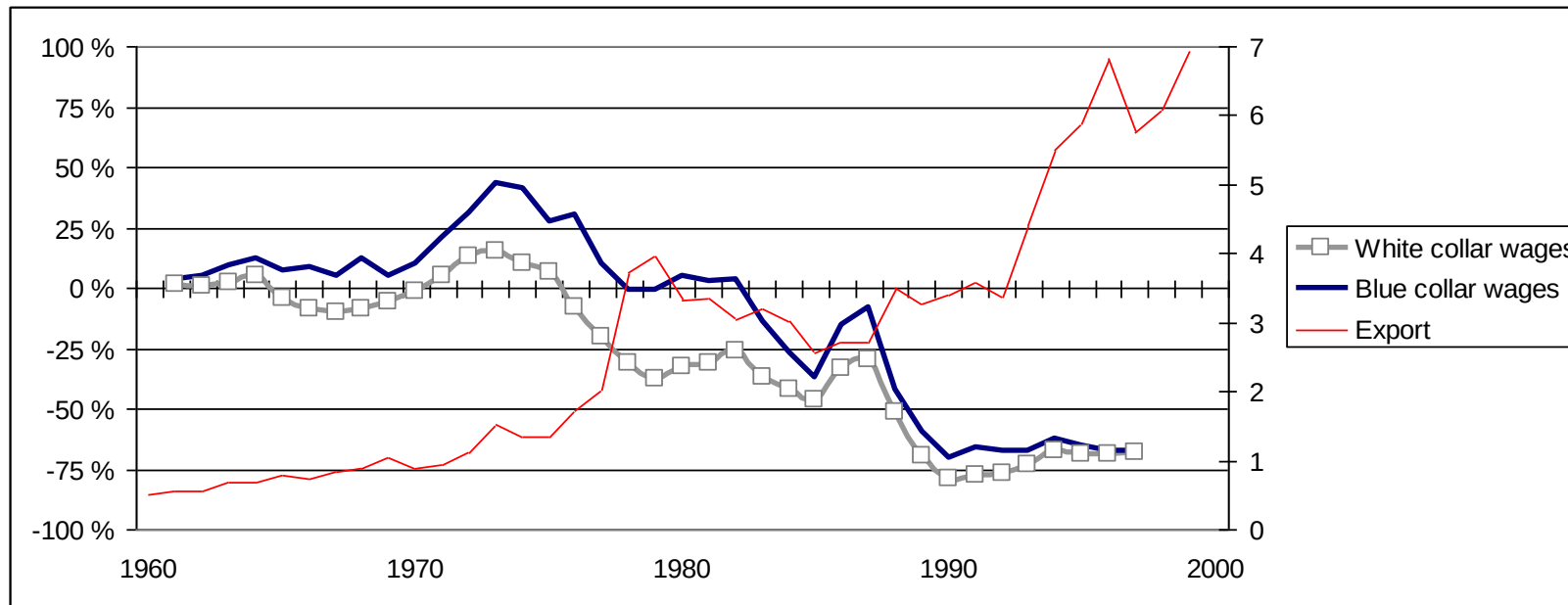
En boomerang-effekt: Den første verdens teori som hadde holdt koloniene fattige slår nå tilbake på Den første verden. Tyskland klarer seg best.

Den tredje Verden

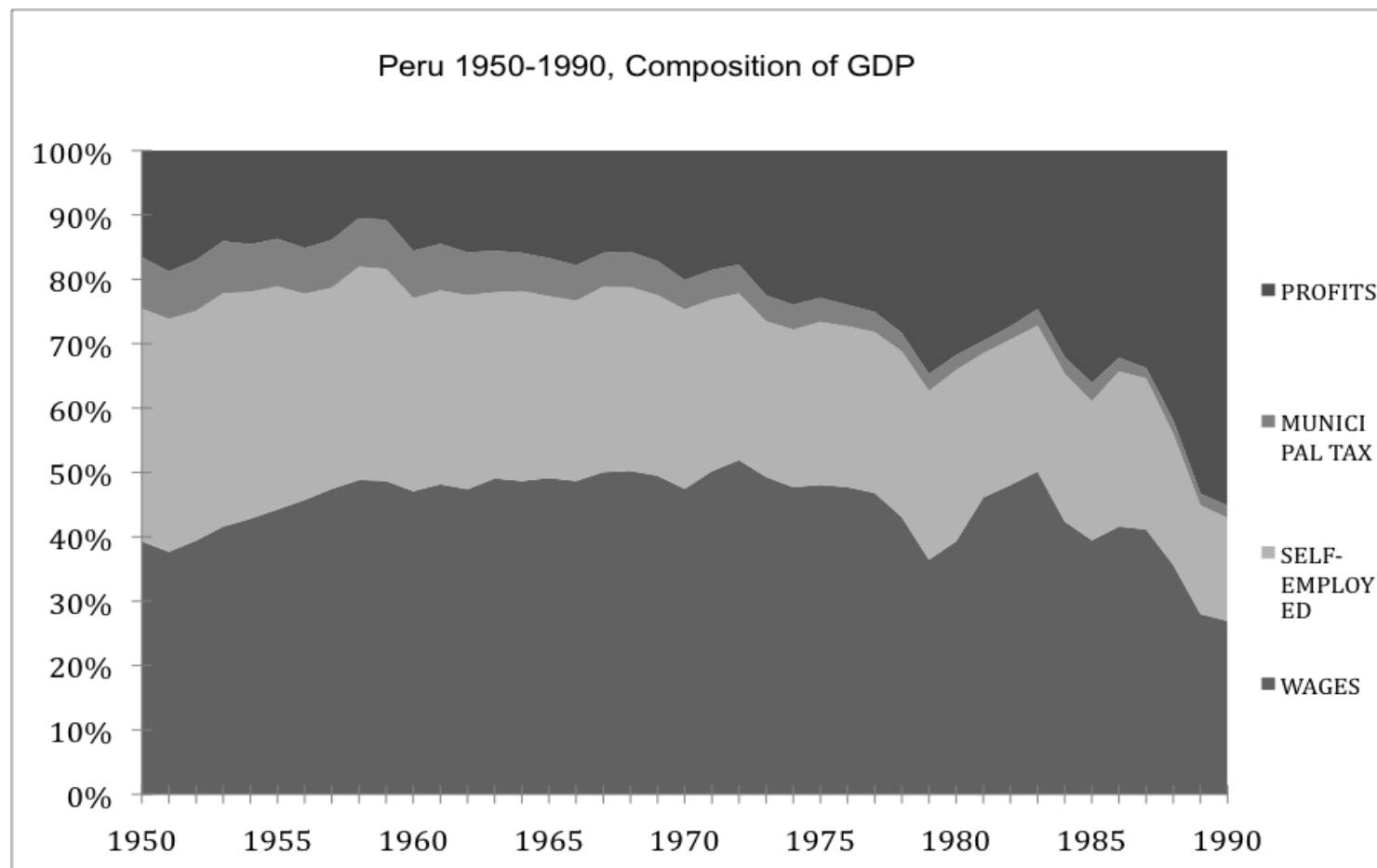
Peru: Increasing Exports and Falling Wages

Peru: Increasing Exports and Falling Wages

Peru: avindustrialisering og fallende lønninger som prosent av BNP.

Den andre Verden

**Russia: Exchange rate (right axis), real wages and production,
1992-2001**

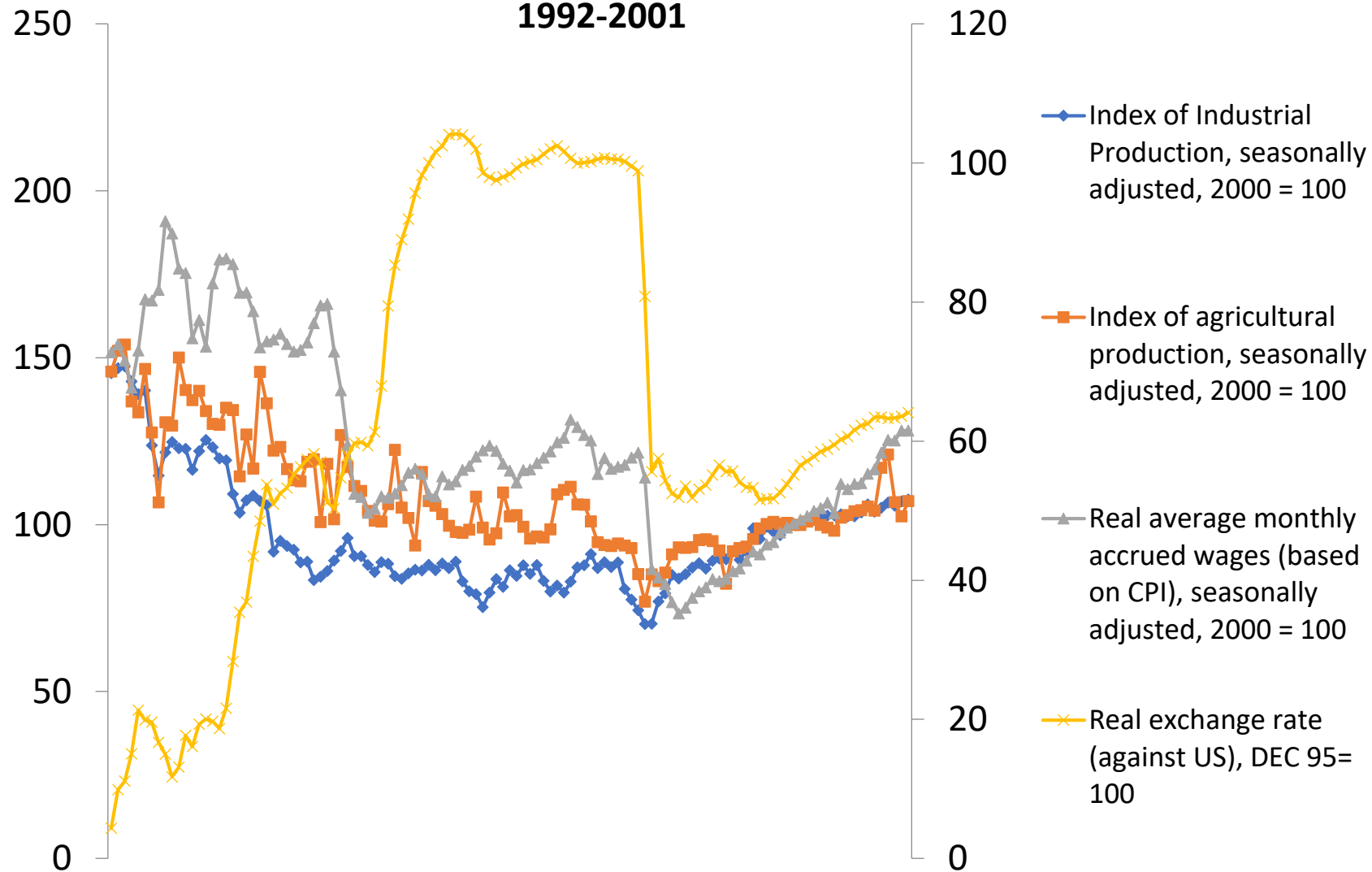
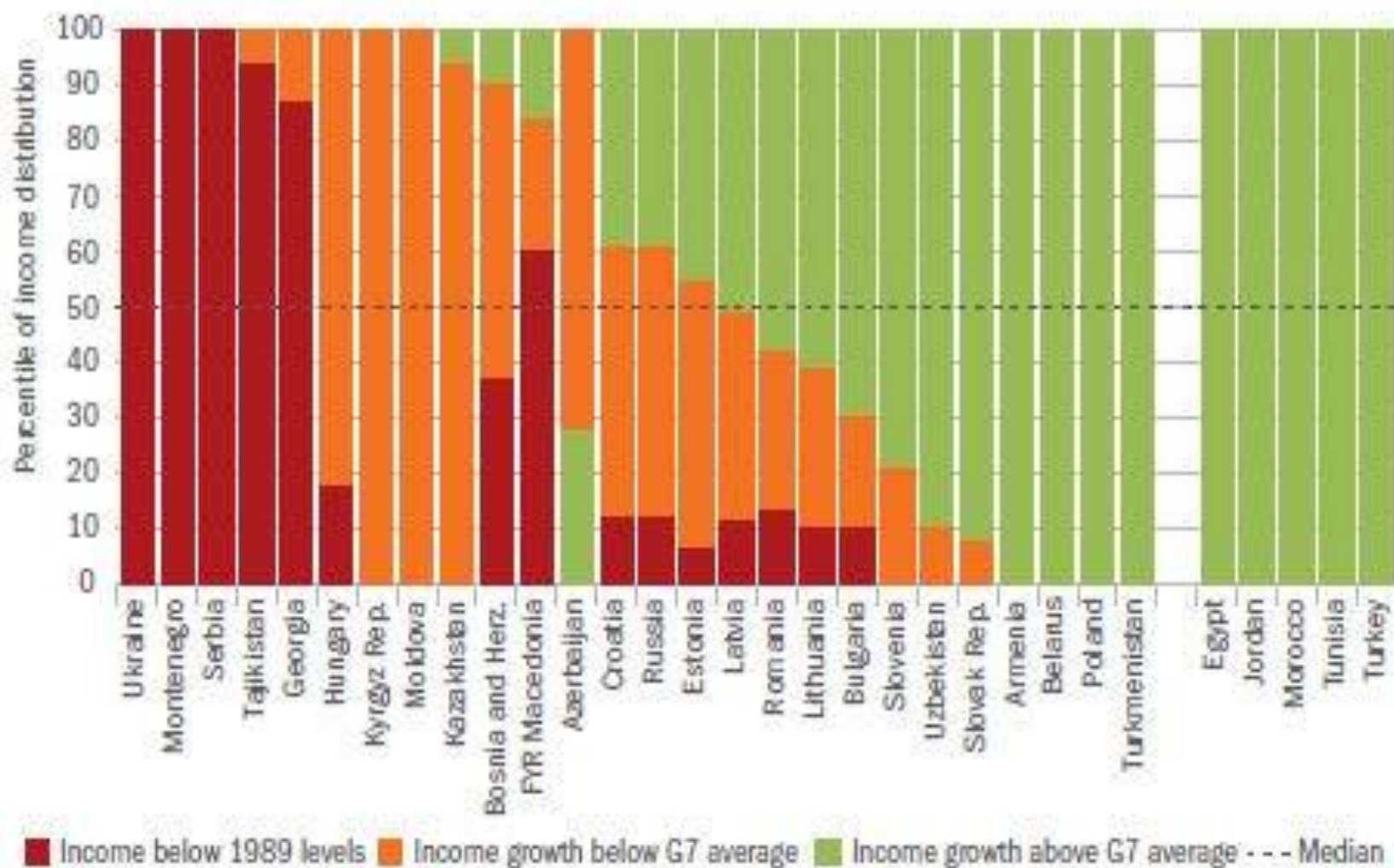

CHART 1.13. Percentiles of the population with income growth above/below the G7 average, 1989-2016

Source:
Branco Milanovic

Den første Verden

De gode nyhetene:

‘Donald Trump can embed a single visceral truth in a welter of falsehoods’

Rana Foroohar i *The Financial Times*, 1. oktober, 2018.

Denne sannheten er at frihandelsparadigmet fra 1817 nok en gang står for fall. Som det gjorde i 1848, 1933, og – i Europa – med Marshallplanen i 1947. Alltid for å komme tilbake igjen når det passet stormaktene.

Marshallplanen gir oss en løsning.

Etter 2. Verdenskrig skulle Tyskland straffes gjennom å avindustrialiseres (Morgenthau-planen). Tidlig i 1947 så det ut til at det fattige Tyskland uten industri skulle bli et lett bytte for Sovjetunionen. President Truman sendte derfor eks-president Herbert Hoover til Tyskland for å forstå hva som skjedde.

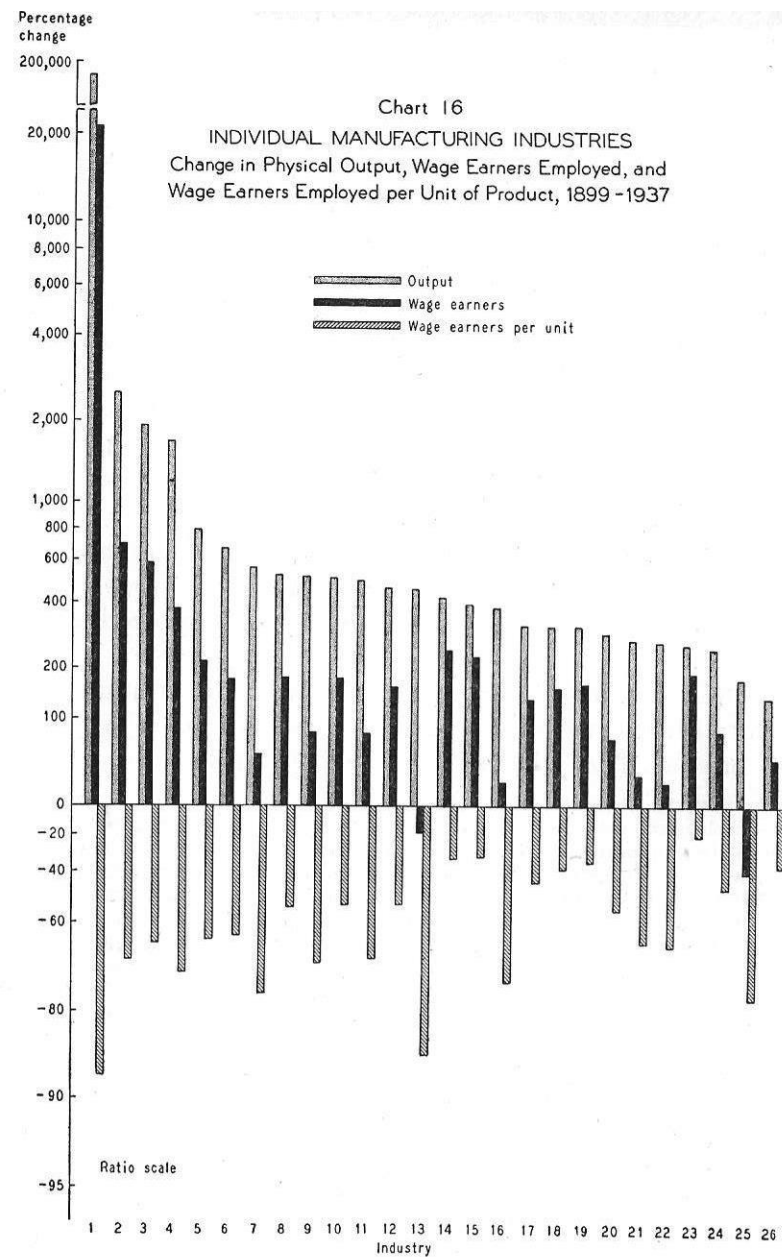
Én setning i Hoovers rapport datert 18. mars 1947 gir oss en viktig innsikt vi har glemt:

‘There is the illusion that the New Germany left after the annexations can be reduced to a ‘pastoral state’. It cannot be done unless we exterminate or move 25.000.000 out of it’.

Nasjonsbasert Økonomi vs. Global Økonomi

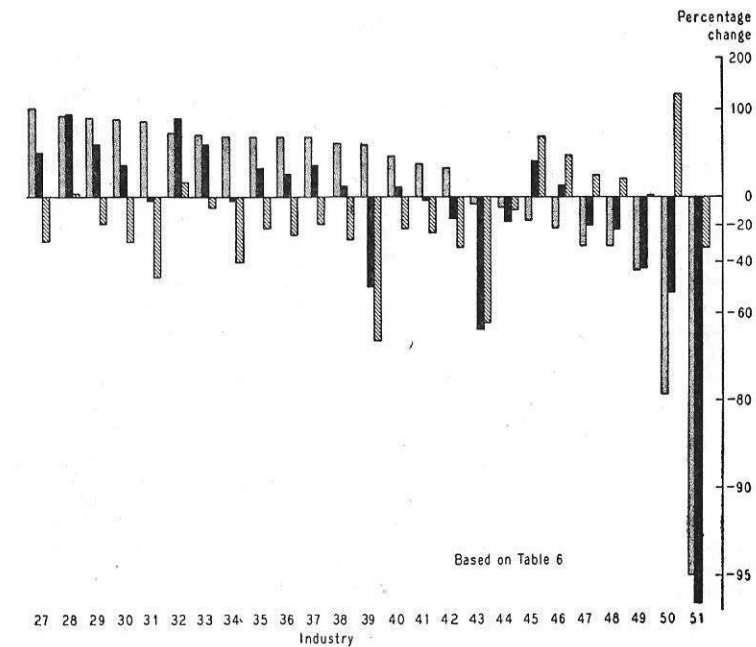
Nasjonsbasert Økonomi: skape balanse gjennom å flytte industri til nye land (Friedrich List). FLYTTE INDUSTRI. Denne logikken ble sist brukt da Spania ble integrert i EU på 1980-tallet.

Global Økonomi: skape balanse gjennom å flytte mennesker fra avindustrialiserte og ikke-industrialiserte land til rike land. FLYTTE FOLK.

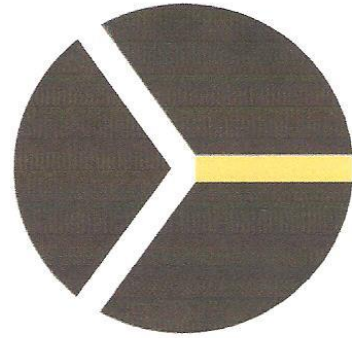

- INDUSTRY
- 1 Automobiles, incl. bodies and parts
 - 2 Chemicals, industrial, incl. compressed gases and rayon
 - 3 Petroleum refining
 - 4 Beet sugar
 - 5 Fruits and vegetables, canned
 - 6 Ice
 - 7 Glass
 - 8 Paper and pulp
 - 9 Silk and rayon goods
 - 10 Knit goods
 - 11 Printing and publishing, total
 - 12 Butter, cheese and canned milk
 - 13 Cigars
 - 14 Rice
 - 15 Paints and varnishes
 - 16 Coke-oven products
 - 17 Zinc
 - 18 Liquors, distilled
 - 19 Steel-mill products
 - 20 Tanning and dye materials
 - 21 Copper
 - 22 Explosives
 - 23 Wood-distillation products
 - 24 Fertilizers
 - 25 Blast-furnace products
 - 26 Jute goods

- INDUSTRY
- 27 Cotton goods
 - 28 Hats, wool-felt
 - 29 Shoes, leather
 - 30 Cane sugar
 - 31 Salt
 - 32 Meat packing
 - 33 Cottonseed products
 - 34 Leather
 - 35 Woolen and worsted goods
 - 36 Liquors, malt
 - 37 Shoes, rubber
 - 38 Carpets and rugs, wool
 - 39 Lead
 - 40 Cordage and twine
 - 41 Gloves, leather
 - 42 Hats, fur-felt
 - 43 Chewing and smoking tobacco
 - 44 Flour
 - 45 Ships and boats
 - 46 Cars, railroad
 - 47 Lumber-mill products
 - 48 Turpentine and rosin
 - 49 Linen goods
 - 50 Locomotives
 - 51 Carriages, wagons and sleighs

Historien som ‘proof of the pudding’.

TECHNOLOGY GOVERNANCE

Working Papers in Technology Governance and Economic Dynamics no. 74

THE OTHER CANON FOUNDATION, NORWAY

TALLINN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, TALLINN

RAGNAR NURKSE DEPARTMENT OF INNOVATION AND GOVERNANCE

CONTACT: Rainer Kattel, rainer.kattel@ttu.ee; Wolfgang Drechsler, wolfgang.drechsler@ttu.ee; Erik S. Reinert, erik.reinert@ttu.ee

80 Economic Bestsellers before 1850: A Fresh Look at the History of Economic Thought

Erik S. Reinert†, Kenneth Carpenter, Fernanda A. Reinert,
Sophus A. Reinert*

MAY 2017

Analysen i kortversjon:

Å selge industrivarer og importere råvarer er ‘good trade’.

Å selge råvarer og importere industrivarer er ‘bad trade’.

Å selge industrivarer i bytte for andre industrivarer er ‘good trade’.

med andre ord: symmetrisk handel er vanligvis bra (UNCTAD).

Teorien om ‘good’ og ‘bad’ trade finnes i Charles King, *The British Merchant; or, Commerce Preserv’d*, London, 1721. Dette var den teorien England bygget sitt imperium på.

Kolonialisme som teknologipolitikk

“That all Negroes shall be prohibited from weaving or spinning or combing of Wool, or manufacturing of Hats. ..Indeed, if they set up Manufactures, and the Government afterwards shall be under a Necessity of stopping their Progress, we must not expect that it will be done with the same Ease that now it may”

Joshua Gee, *Trade and Navigation of Great Britain Considered*, 1729.

Minst 20 utgaver av Gee's book ble utgitt mellom 1729 og 1780.

Engelske utgaver ble publisert også i Glasgow og Dublin, og det var oversettelser til nederlandsk, fransk, tysk og spansk.

Importsubstitusjon som selve fundamentet for europeisk sivilisasjon

What is generally seen as Europe's 'commercial revolution' was in fact a process of import substitution: from the 12th century onwards manufactured goods, which had previously been imported from the Levant, started to be produced in Europe

Goldthwaite, Richard A., *The Economy of Renaissance Florence*, Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press, 2009, pp. 6-8.

Sammenhengen mellom industri og sivilisasjon

‘From manufacturing you may expect the two greatest ills of humanity, superstition and slavery, to be healed’.

Ferdinando Galiani (1728-87),
Italian bestselling economist.

Intuisjon blir til teori: Giovanni Botero's bok 'Om byenes rikdom' kom i 38 utgaver på de fleste viktige europeiske språk mellom 1589 og 1671.

Forklaringer: *bearbeiding av råvarer og økonomisk mangfold.*

Giovanni Botero (ca. 1544-1617)

Antonio Serra (1613).
Setter til forskjellen mellom
stordriftsfordeler (i industrien)
og *avtagende avkastning* (i all
råvareproduksjon) som en vesentlig
forklaring.
Vektlegger forskjellen mellom
finansøkonomien og *realøkonomien*.

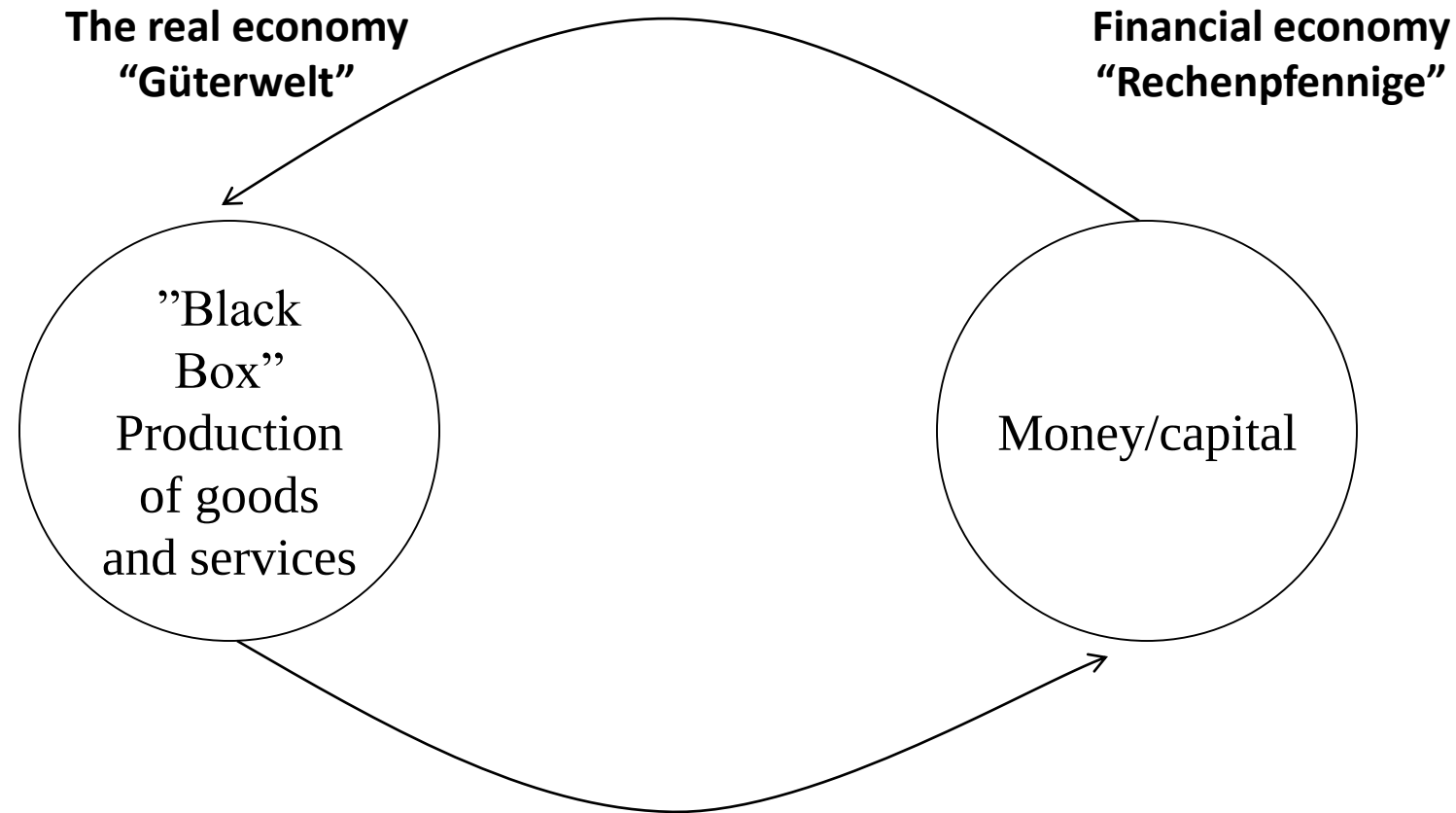
BREVE TRATTATO
DELLE CAUSE,
CHE POSSONO FAR ABBONDARE
Li Regni d'oro, & argento.
DOVE NON SONO MINIERE
Con applicatione al Regno di Napoli.
DEL DOTTOR ANTONIO SERRA,
della Città di Cosenza.
DIVISO IN TRE PARTI.

IN NAPOLI,
Appresso Lazzaro Scoriggio. M.DC.XIII.
CON LICENZA DE' SUPERIORI.

Finanssektoren tar over

The Circular Flow of Economics

Kampen mot *hamstring* (i motsetning til investering) er et historisk viktig element.

“...It was this consideration that led Theodoric, King of Italy (493-526), to order the gold and silver deposited according to pagan custom in the tombs, to be removed and used for coining for the public profit, saying: ‘It was a crime to leave hidden among the dead, and useless, what would keep the living alive’”

Nicolas Oresme, *De moneta*, 1355.

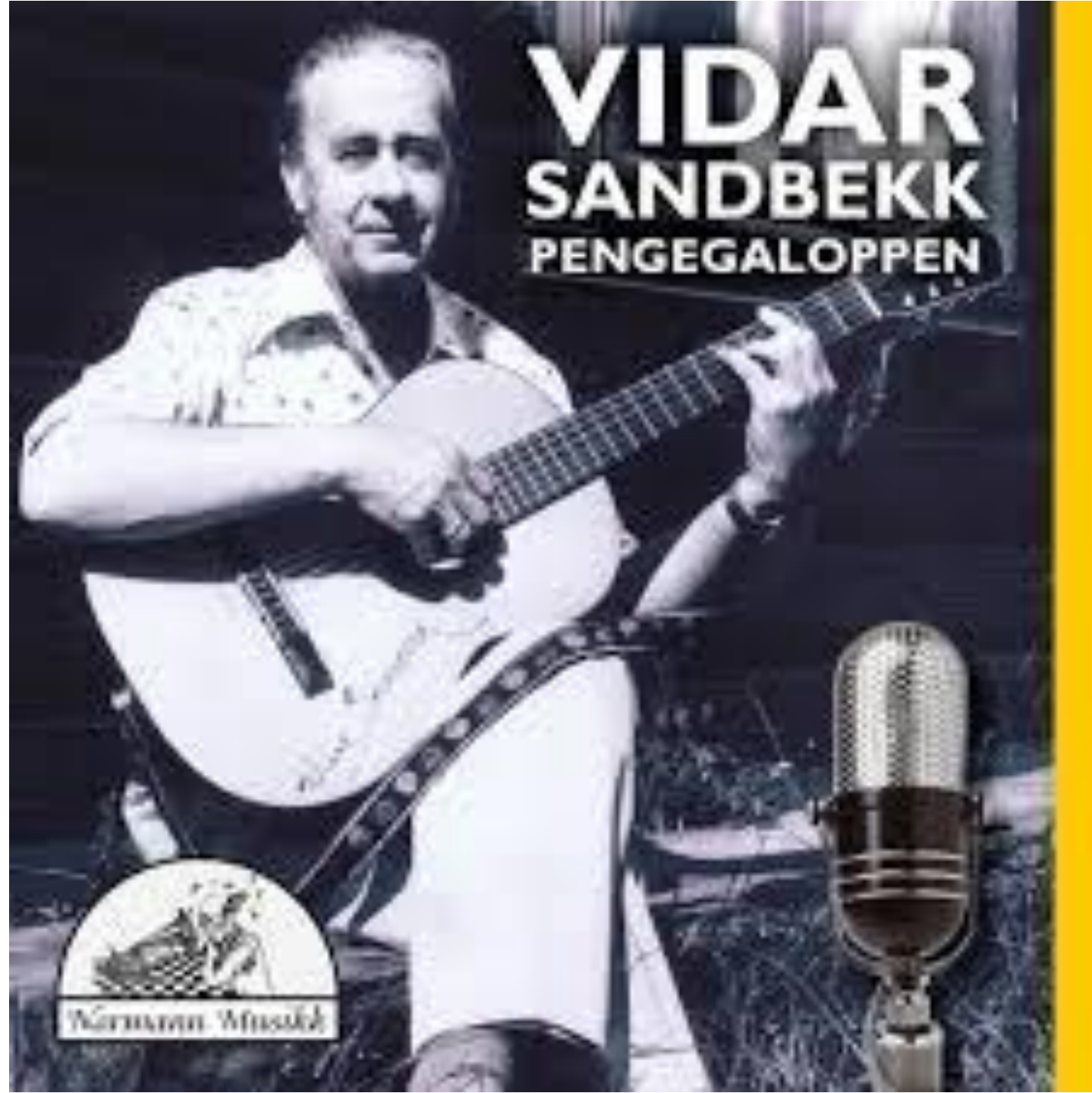
Finanskrise i Andeby: Finansøkonomien dreper Realøkonomien

1. Skrues kapital er ‘død kapital’ (*mammon*), ikke investert i realøkonomien.
2. Skrue kjøper alle hus i Andeby, setter opp husleien, men bruker bare pengene til å bade i (*hamstring*).

3. Pengene sirkulerer ikke, økonomien dør. SKRUE ER INGEN JOBBSKAPER

Vidar Sandbecks
hovedperson er
heller ingen
JOBBSKAPER.

KILLING THE HOST

How Financial Parasites and Debt
Destroy the Global Economy

MICHAEL HUDSON

To teoretiske posisjoner:

Det er pengemengden som teller:

Friedman, «Helicopter Ben»
Bernanke, European Central Bank

Forutsetter Say's Lov som sier at tilbud skaper sin egen etterspørsel.

Redd for gjeld men trykker penger = trykker gjeld. BNP forrykkes i finanssektorens favør

Austerity tar liv av etterspørselen, gjør folk fattigere og skaper nye gjeldskriser.

Ser ikke Keynes' 'paradox of saving'

Det er etterspørselen som teller:

Keynes, Minsky.

Fokus på realøkonomien.

Schumpeter: Kriser er en nødvendig renselsesprosess

Effective demand nøkkelen til justering. Klassisk sentralbankpolitikk med rentejusteringer.

Sysselsetting. «Betal folk for å grave grøfter og betal dem siden for å fylle dem igjen» (Keynes)

The Minsky Moment.

Illustrasjon fra *Irish Independent*, 13/09-15.

Problemer med økonomiske «eksperter»:

‘Det er vanskelig å få en person til å forstå noe når hans lønn er avhengig av at han ikke forstår det’

Upton Sinclair, amerikansk forfatter, 1934.